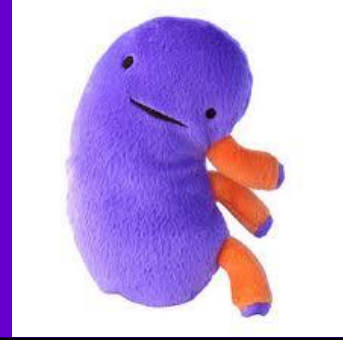

Böbrek Hastalıkları

Yrd. Doç. Dr. Sibel KOÇAK

- Böbreklerimiz, omurganın her iki yanında, karın boşluğu içerisinde ve bel bölgesinin biraz yukarisında yer alırlar. Normalde her insanda iki tane böbrek bulunur. Fakat sağlıklı tek bir böbrek de normal yaşam sürdürmeye yeterlidir. Böbrekler şekil olarak fasulyeye benzerler. Ağırlık ve yapı olarak çok küçük görünen bu organların vücudumuz için önemi çok büyüktür.

Böbreklerin görevleri

- **Metabolik ürünlerin vücuttan atılması**
Böbreklerimiz en önemli görevi vücudumuzdaki zararlı ve atık maddeleri (üre, kreatinin, ürik asit gibi) süzerek vücuttan idrar yolu ile atmaktır.
- **Kan basıncının düzenlenmesi**
Böbreklerimiz çeşitli hormonlar salgılar. Bunların birinin adı RENİN dir. Bu hormon yardımı ile tansiyonumuz düzenlenir.
- **Sıvı dengesini ve kandaki pH düzenlenmesini sağlar**
Vücudumuza gerekli olan bazı minerallerin, (tuz, potasyum, fosfor, magnezyum vb) suyun, glikozun ve proteinlerin dengede tutulmasını sağlarlar.
- **Kan yapımını kontrol eder**
Böbreklerimiz salgıladığı bir hormon olan ERİTROPOETİN ile kemik iliğini uyararak kan yapımına yardımcı olurlar.
- **Kemik yapımını kontrol eder**
Vücudumuza alınan D vitamininin kullanılmasını sağlayarak kandaki kalsiyum – fosfor seviyesini dengeler ve sağlıklı bir kemik yapısının olmasına katkıda bulunurlar.

Böbrek yetmezliği

- Böbreğin normal işlevlerini yerine getirememesidir.
İki türlü böbrek yetmezliği vardır.

Akut böbrek yetmezliği

- Sağlıklı böbreğin çalışmasını engelleyen ani bir olay meydana gelmiştir.

Bu olaylar;

- Tansiyonun ani bir řekilde dūřmesi
- Kazalar, büyük kanamalar
- Böbrek enfeksiyonları
- Zehirlenmeler
- İlaçlardan kaynaklanan allerjik olaylar
- Geçirilen büyük ameliyatlar
- İdrar yollarında oluşabilecek tıkanmalar
- Büyük yanıklar
- Bu tür böbrek yetmezlikleri genellikle tamamen iyileřebilir, ancak müdahale edilmediđinde ölümcül olabilir veya hasta kronik böbrek yetmezliđine girebilir.

Kronik böbrek yetmezliği

- Böbreklerin, görevlerini çeşitli nedenlerle ve geriye dönüşümsüz olarak yapamamasından dolayı, ortaya çıkan durumdur. Uzun bir zaman sürecinde gerçekleşir ve genellikle iyileşmez.
- **Kronik böbrek yetmezliđinin nedenleri**
- Yüksek tansiyon
- Sistemik hastalıklar (diabet hastalığı, ailevi akdeniz ateşi vb..)
- Böbrek kistleri
- Kanamalar
- Bazı ilaçlar
- Glomerülunefrit
- Veziko-Üretral reflü
- Bilinmeyen nedenler

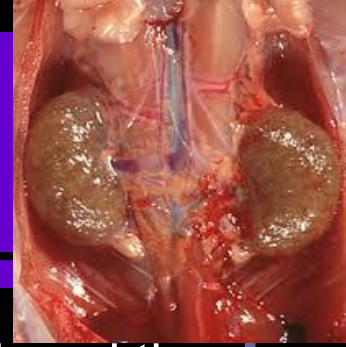

Kanda zararlı maddelerin birikmesi arttıkça;

- Halsizlik
- Bulantı, kusma
- İştahsızlık
- Vücutta su ve tuz birikmesi sonucu şişmeler (ödem) meydana gelir ve tansiyon yükselir
- Uyku hali, dalgınlık
- Kansızlık
- Ciltte renk değişikliği ve kaşıntı başlar
- Böbrek yetmezliği erken dönemde fark edilirse ilaç ve diyet tedavisi ile geciktirilebilir. Ancak, böbreklerimiz tamamen veya büyük ölçüde çalışamaz hale geldiğinde, sadece ilaçla ve diyetle tedavi mümkün olamamaktadır.
Bu durumda başka tedavi seçenekleri gerekir.

- Böbrek yetmezliği erken dönemde fark edilirse ilaç ve diyet tedavisi ile geciktirilebilir. Ancak, böbrekler tamamen veya büyük ölçüde çalışamaz hale geldiğinde, sadece ilaçla ve diyetle tedavi mümkün olamamaktadır. Bu durumda başka tedavi seçenekleri gerekir.
- Bunlar;
  1. Böbrek nakli
  2. Diyaliz
    - a. Periton diyalizi
    - b. Hemodiyaliz

- **Böbrek transplantasyonu**

Yeni bir böbreğin, vücuda cerrahi operasyonla takılması demektir. Nakledilen böbrek normal böbrekten daha aşağıda bir seviyede yerleştirilir ve çalışmaya başlaması için bir kaç hafta geçmesi gerekebilir. Bu süre içerisinde diyaliz tedavisine devam edilebilir.

- **Yeni transplantasyon yapılmış böbrek nasıl takip edilir?**

Her gün ilaçlar düzenli olarak alınır. Doktor kontrollerine düzenli olarak gidilir. Diyete uygun beslenilir. Doktorun önerileri uygulanır. Transplantasyondan sonra özellikle ilk 3 ay sağlık problemlerine dikkat edilir. Kilo almamaya özen gösterilmelidir.

- **Transplantasyonun dezavantajları**

Bir verici için beklemek. Büyük bir operasyon geçirme riski. Yeni böbreğin vücut tarafından kabul görmemesi. Devamlı ilaç kullanma zorunluluğu ve kullanılan ilaçların yan etkileri. Vücudun savunma mekanizmasının zayıflaması. Vücut görünüşünde değişiklik olması.

- **Transplantasyonun avantajları**

Nakil edilmiş böbrek sağlıklı böbrek gibi çalışır. Hasta kendini özgür ve sağlıklı hisseder. Az diyet kısıtlaması gerekir.

- **Diyaliz:** Kandaki zararlı maddelerin suni filtrelerle süzülmesi olarak tanımlanabilir.
- Hemodiyaliz: Kan damarlarından kateterle alınan kan diyaliz makinesinde süzülüp temiz kan başka bir damardan hastaya geri verilir.
- Periton diyalizi: Karın boşluğuna bir iğne ile verilen diyaliz sıvısı periton denenen karın boşluğunu örten yarı geçirgen zarın kılcal damarlarından kandaki zararlı maddeleri alır.

Üremi

- Karaciğerde meydana gelip, kan vasıtasıyla böbreklere taşınan ve idrarla dışarı atılan zararlı maddelere üre denir. Ürenin, idrarla dışarıya atılmayıp, vücutta kalmasından meydana gelen hastalığa da üremi denir. Nedeni, böbrek hastalıkları ve prostat büyümesidir. Hastada devamlı baş ağrısı, görme bulanıklığı, hıçkırık, gündüzleri uyuma ihtiyacı ve geceleri de uykusuzluk görülür. Vakit kaybetmeden tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Ayrıca tedaviye yardımcı olmak amacıyla hastanın üşütmemesi, yorulmaması, düzenli beslenmesi, sigara veya alkolü bırakması gerekir.

Nefrotik Sendrom

- Nefrotik sendromun nedenleri glomerüllerin iltihaplanması, bağışıklık tepkimeleri, cıvalı idrar söktürücüler, altın ve bizmut tuzları içeren ilaçlar ya da aşırı duyarlı kişilerde böcek sokması olabilir. Böbrek toplardamarlarının bir pıhtıyla tıkanması sonucunda damar basıncının artışı da idrarla fazla miktarda protein atılmasına neden olabilir. Nefrotik sendrom kötü huylu tümörlerde de ortaya çıkabilir.

Belirtileri

- En önemli belirti idrarda yüksek miktarda (24 saatte 320 gr) protein çıkmasıdır; kandaki proteinlerin idrarla vücuttan atılması öteki belirtilere de neden olur.
Nefrotik sendromun en açık belirtisi deri altındaki dokularda sıvı birikmesiyle oluşan ödemdir. Nefrotik ödem ayak bileğinin yan çıkıntıları, testisler, vulva gibi vücudun bombeli bölgeleri ile yüzde (genellikle göz kapaklarında), kimi zaman da bütün vücut yüzeyinde görülebilir.
- Halsizlik, yorgunluk
- Kas zayıflığı
- Diare, anoreksiya
- Anemi
- Sekonder hipoparatiroidizm

Böbrek hastalıklarının oral bulguları

- Kemiklerde osteoskleroz, osteoporöz, alveol kemik kaybı, çene kemiklerinde radyolüsent alanlar görülebilir.
- Cushing, hiperparatiroidizm, addison, paget, osteomalazi, fibröz displazi, sprue hastalıklarında olduğu gibi lamina dura kaybı görülür.
- Sekonder hipoparatiroidizme bağlı olarak “Brown tümörü” denen giant cell granuloma histopatolojisi gösteren lezyonlar, neoplastik lezyonlar olarak, vücuttaki diğer kemiklerde olabileceği gibi çene kemiklerinde de görülür.
- Dişlerde artmış mobilite, pulpa daralmaları ve kalsifikasyonlar diğer oral bulgulardır. Çocuklarda dişlerin sürme zamanları gecikebilir.
- Dialize giren hastalarda bulantı ve kusmaya bağlı olarak, dişlerde erozyonlara rastlanabilir.
- Ağızda dirençli kandidal enfeksiyonlar olabilir.
- Transplantasyon yapılmış hastalarda kullanılan Siklosporin-A'ya bağlı olarak dişeti hipertrofisi görülebilir.

Diş hekimi yaklaşımı

- Nefrotoksik ilaç kullanımından kaçınılmalıdır.
- Diş hekimliğinde kullanılan anestezi, antibiyotik ve hipnotik ilaçların dozu azaltılmalıdır.
- Genel yerine, lokal anestezi tercih edilmelidir.
- Fokal odaklar elimine edilmeli, cerrahi öncesi uygun ab ile profilaksi sağlanmalıdır.
- Adrenalinsiz lokal anestezikler tercih edilmelidir.
- Hasta stresten uzak tutulmalı, kanamalı işlemler renal iskemiyi artıracığından kaçınılmalıdır.
- Anemiye yatkınlık olduğu unutulmamalıdır.
- Dialize giren hastalar heparin kullandıklarından, dental işlem dializden 48 saat sonra, dr konsültasyonu ile yapılmalıdır.
- Dialize giren hastalar Hep-B ve HIV açısından risk taşıdıklarından kan testi yaptırılmalı ve çalışırken gerekli önlemler alınmalıdır.
- Transplantasyon yapılmış hastalar steroid kullandıklarından enfeksiyona yatkınlık olacağı unutulmamalıdır.

Teşekkür ederim...